

Eğitimde vahim tablo: Ne fırsat ne eşitlik var

Türkiye / 25/02/2009

UMAY AKTAŞ SALMAN

İSTANBUL - Türkiye’de kırsal kesimde yaşayan, üç kardeşi olan, anne babası ilkokul mezunu bir kızın liseye gitme olasılığı yüzde 1-2, en zengin kesim en yoksul kesimin 21 katı eğitim harcaması yapıyor. Bu rakam Eğitim Reformu Girişimi’nin (ERG) hazırladığı ‘Eğitimde Eşitlik: Politika Analizi ve Öneriler’ raporundan. Sabancı Üniversitesi İstanbul Politikalar Merkezi koordinatörlüğünde yürütülen Eğitim Reformu Girişimi’nce (ERG) hazırlanan rapor dün açıklandı. Açık Toplum Vakfı’nın desteğiyle sürdürülen araştırma kapsamında Galatasaray ve Bahçeşehir Üniversitesi’nden araştırmacılar eğitime erişimde ve başarıda eşitsizliklerin belirleyicilerini araştırdı. TÜİK’in Hane Halkı Bütçe Anketi ve Uluslararası Öğrenci Başarılarını Değerlendirme (PISA) verileri kullanılarak hazırlanan rapor, eğitimin toplumsal eşitsizlikleri azaltabilme imkânından çok uzak olduğunu gösteriyor. Raporun çarpıcı sonuçlarından bazıları şöyle:

Matematik ‘sıfır’

* 15 yaşındaki gençlerin yüzde 32’si okuduğunu anlamamakta , yüzde 52’si basit matematiksel problemleri çözememekte.

* Kırsal kesimde yaşayan, ailesinin geliri sınırlı, üç kardeşi olan, annesi ve babası ilkokul mezunu bir kız çocuğun liseye gitme olasılığı yüzde 1-2 arasında. Oysa kentsel alanda yaşayan, annesi ve babası üniversite mezunu bir erkek çocuğun liseye gitme olasılığı yüzde 68-70.

* En düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin yüzde 51’i meslek liseleri ve çok programlı liselere devam ederken yüzde 5’i Anadolu lisesine gidebiliyor.

* En yüksek sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin sadece yüzde 3’ü meslek liseleri ve çok programlı liselere giderken, yüzde 49’u Anadolu liselerinde eğitim görüyor.

- * Babasının ya da annesinin eğitim düzeyi bir yıl daha fazla olan kız çocuklarının eğitime katılım olasılığı oranı yüzde 3 daha yüksek.
- * Annenin tek ebeveyn olduğu hanelerde kız çocuklarının ilköğretime katılım olasılığı oranı yüzde 38, ortaöğretime katılım oranı yüzde 69 daha düşük.
- * Babası bir yıl daha fazla eğitimli erkek çocuklarının ortaöğretimde eğitime katılım olasılık oranı yüzde 15, kızları için yüzde 10 daha yüksek.
- * Gelirinin yarısından fazlası tarımdan gelen hanelerde kızların eğitime katılım olasılığı yüzde 19 daha düşük.
- * Zorunlu ilköğretimde yüzde 100 okullaşma hâlâ sağlanabilmiş değil. Bölgeler arası farklar artıyor. Güneydoğu Anadolu'nun kırsal kesiminde yaşayan bir kız çocuğunun ilköğretime erişim olasılığı yüzde 48-52'dir.

Diplomasız kızlar

- * 15-19 yaşındaki gençlerin yüzde 15'i ilköğretim diplomasına sahip değil. İlköğretim diploması sahibi olmayan her 10 gençten yedisi kız.
- * Güneydoğudaki kızların eğitime katılım olasılığı oranı İstanbul'da yaşayan kızlara göre yüzde 50 daha düşük.
- * En zengin kesim en yoksul kesimin 21 katı eğitim harcaması yapıyor. En zengin kesimdeki 7-23 yaş nüfusun yüzde 28'i yükseköğretime erişebilirken, en yoksul kesimdeki aynı yaş grubunun yüzde 0.4'ü yükseköğretime erişebiliyor.

Ve öneriler

Raporun sonuç bölümünde "Eğitimde eşitliğin sağlanması hedefi, ulusal planlama belgelerinde daha çok yer almalıdır. Ortaöğretime ve yüksek öğretime erişim ile ilgili açık hedefler konmalı, bu hedefler sürekli izlenmeli ve geliştirilmelidir. Eğitime ayrılan kamu kaynakları artırılmalı ve dezavantajlı bölgeler önceliklendirilmeli. Okul öncesi eğitimin iller temelinde değil, dezavantajlı çocuklar hedef alınarak ve önceliklendirilerek yaygınlaştırılmalı. Genel liseler ve meslek liseleri birbirinden bu kadar keskin biçimde ayrılmamalı, okullar arası kalite farklılıkları giderilmelidir..." denildi.